

77-64141

Cumhuriyet
DERGİ
PARASIZ PAZAR EKI

SAYI 144
27 KASIM 1988

Dünyanın en büyük deniz ressamı

AYVAZOVSKI YENİDEN İSTANBUL'DA

Dünyanın en büyük deniz ressamı

Ayvazovski yeniden İstanbul'da

On dokuzuncu yüzyıl İstanbulu'nda yarattığı tablolarıyla, yine bu kentte açtığı son sergiden tam 100 yıl sonra, ünlü resim ustası Ayvazovski, yeniden İstanbul'da...

Ivan Konstantinoviç Ayvazovski'nin 1898'de, ölümünden iki yıl önce çekilmiş bir fotoğrafı.

“Deniz Ressamı” olarak tanınan 19. yüzyıl Rus ressamı Ayvazovski'nin 1888 yılında İstanbul'u ziyareti sırasında düzenlediği serginin 100. yıldönümü kutlanıyor. Şişli Beymen Sanat Galerisi'nde açılan sergide Ayvazovski'nin İstanbul'da bulunan özel koleksiyonlarda ve resmi kuruluşlarda yer alan yapıtları sunuluyor. Yaşamı boyunca 4000 ile 6000 arasında tablo yaptığı tahmin edilen ve dünyanın en çok taklit edilen ressamlarından olan Ayvazovski'nin bu sergide yer alan tabloları restoratör Doç. Fethi Kayaalp'in danışmanlığında derlendi. Tretyakov Sanat Galerisi Başuzmanı Galina Sergejevna Çurak da Ayvazovski sergisiyle ilgili olarak ülkemize geldi. Pazartesi ve salı günleri saat 15.00'te Beymen Sanat Galerisi'nde iki konferans verecek olan Çurak, 1961 yılında Moskova Devlet Tarihi Arşiv Enstitüsü'nü bitirerek “Tarih Uzmanı” diplomasını aldı. 19. yüzyılın ikinci yarısının resim dünyası üzerine çeşitli kitapları bulunan Çurak, halen Moskova'daki Tretyakov Devlet Galerisi'nin başuzmanlığının yanı sıra resim bölümünün de müdür yardımcılığı görevini sürdürüyor. □

1976

yılının bir kış gününde, Osmanlı tarihinde “Kefe” adıyla anılan Feodosia kentindeki Surp Sarkis Ermeni kilisesinin avlusunda gömülü bulunan Ayvazovski'nin mezarını ziyaret etmiştim. Mezarın üzerindeki Ermenice kitabe şu satırları okunuyordu: “Fani olarak doğdu, ölümsüz bir anı bıraktı.” Ayvazovski'nin ölümsüz anısı Şişli Beymen'de dünyaca ünlü resim ustasının tuvallerinden oluşan bir resim metninin sanatseverlere sunulmasıyla bir kez daha canlanıyor. Ayrıca sergiyi düzenleyenlerin özel davetlisi olarak Moskova'daki Tretyakov Galerisi'nin XIX. yüzyıl resim sanatı uzmanı Bayan Galina Sergejevna Çurak

Pars Tuğlacı

da İstanbul'a gelerek sergi alanında sanatçının kişiliği ve faaliyetleri hakkında 2 konferans verecek. Günümüzde düzenlenen bu sergi, Ayvazovski'nin 1988 yılında İstanbul'da açmış olduğu son serginin 100. yılına rastlıyor.

Sanatın milliyeti olamayacağı, bilinen bir gerçektir. Ayvazovski gibi büyük sanat yeteneklerinin asılları ne olursa olsun onlar, meydana getirdikleri eserleriyle bütün dünya insanlarına hitap ederler; onların eserleri aslında bütün insanlığın malıdır. Ne var ki bu gerçek bilindiği halde dünyanın herhangi bir ülkesinde doğmuş olan dahiler o ülkenin ve o ülke toplumunun övünç kaynağı durumuna gelmişlerdir. İşte Ayvazovski de bunlardan biridir.

Onun, Osmanlı Türkiye'si'nin başkenti İstanbul'u ilk ziyaret ettiği 1845 yılından günümüze

tam 143 yıl geçmiş bulunmaktadır. Bu süre içinde sekiz kez şehrimize gelerek ülkemize ve insanlarımıza karşı duyduğu yakınlığı tuvallerinde dile getiren Ayvazovski hakkında Türkçe olarak yayımlanmış ne bir kitap ne de bir makale olmadığından, 1983 yılında bu görev bana düşmüştü.

İlk başta öğretmenleri M. Vorobyov'un, Philippe Tanneur'un ve A. Sauerweid'in, sonra da çağdaşları Nikolai Gogol, Aleksandr İvanov, Mallord William Turner, Horace Verné'nin;

Aleksandr Puşkin, Anton Çehov, Kirilov, Belinski, Jukovski gibi Rus devrimci edip ve aydınlarının; Rus Çar I. Nikola'nın, Fransız İmparatoru III. Napoléon'un, Papa XVI. Gregorius'un, Osmanlı hükümdarlarından Sultan Abdülmecid, Sultan Abdülaziz ve II. Abdülhamid'in

“Doğu'dan Sahneler (Kayıkta)”; yıl 1846

hayranlık duydukları; ünlü Rus sanat kuramcısı O. Laskovskaya'nın övünerek “Onun XIX. yüzyılda yaşamış dünyanın en büyük deniz ressamı olduğu tartışılmaz” dediği Ayvazovski'nin ataları acaba nereleydi?

İşte bu sorunun cevabını, bir Türkiyeli olarak araştırıp bulmayı bir görev sayarak Feodosia'ya kadar uzanmıştım. Kitabımda da belirttiğim gibi Ayvazovski, Osmanlı uyruklu bir ailenin ferdi olan Konstantin Ayvaz'ın oğlu olarak dünyaya gelmişti. Babası Osmanlı ülkesinden göç etti; ilkin Avusturya'nın Livov (Lenberg) şehrinde, sonra da Eflak ve Boğdan'da bir süre yaşadıkdan sonra, Rusya'nın Feodosia kentine gidip oraya temelli yerleşmişti. Şartlar sebebiyle

le yoksulluğa uğramış bir ailenin oğlu olarak orada dünyaya gelmiş olan Ayvazovski, sahip olduğu üstün yetenek sayesinde, Çar. I. Nikola'nın himayesini görmüş ve onun emriyle 16 yaşında Çarlık Güzel Sanatlar Akademisi'ne kabul edilmişti.

Böylece asıl yerini bulan Ayvazovski, yıldırım hızıyla ilerleyerek yetenekli ve çok yönlü kişiliğini ortaya koymuş, genç yaşta Petersburg, Roma, Floransa, Amsterdam, Stuttgart güzel sanatlar akademilerine üye seçilmişti. 1835-1900 yılları arasında Petersburg, Paris, Londra, Floransa, Chicago, New York, Washington gibi dönemin sanat merkezlerinde düzenlenmiş olduğu 51 sergide teşhir ettiği değerli tuvalleriyle çarların, imparatorların, kralların, müşkülpesent sanat eleştirmenlerinin ve çok çeşitli halkların beğenisini kazanmıştı.

Tuvallerinde Türkiye ile ilgili çeşitli konuları da canlandırmış olan sanatçı, baştan başa gezdiği Karadeniz, Ege ve Akdeniz'i ve bu arada 1845, 1857, 1858, 1874, 1880, 1886, 1888 ve 1890 yıllarında olmak üzere 8 kez geldiği İstanbul'un güzelliklerini yansıtmış ve Osmanlı hükümdarları tarafından nişanlarla telif edilmişti.

Ayvazovski'nin 1874 yılında İstanbul'da konuk olarak kaldığı Osmanlı Devleti'nin Başmimarı (Ser Mimar-ı Devlet) Sarkis Bey'in (Balıyan) Kuruçeşme'deki adacığındaki (Günümüzde: Galatasaray Adacığı) köşkünde yapmış olduğu resimler, halen Dolmabahçe Sarayı (48 adet), Topkapı Sarayı (1 adet), Küçüksu Kasrı (1 adet), Şale Köşkü (1 adet), Askeri Müze (1 adet), Deniz Müzesi (3 adet), Ermeni Patrikhanesi (5 adet), Çankaya Köşkü - Ankara (10 adet) gibi resmi yapıların duvarlarını süslemektedir.

İstanbul'a ilk gelişleri Sultan Abdülmecid'in saltanat devrine rastlayan Ayvazovski, birçok Osmanlı aydın ve sanatçı ile dostluk kurmuştu. Bunlar arasında zamanın Hariciye Nazırı Keçecizade Fuad Paşa da bulunuyordu. Ayvazovski, güzel anılarla ülkesine döndükten sonra Fuad

Ünlü şair Puşkin ve devrimci Rus aydınlarıyla dostluk kurduğu dönemlerde Ayvazovski'nin Feodosia'da gerçekleştirdiği “Deniz Kıyısı” (1840) adlı tablosu.

Paşa'dan aldığı nazikâne bir mektubun cevabını 24 Kasım 1857 tarihli Fransızca yazısıyla vermişti. Sanatçının İstanbul'da edindiği olumlu izlenimlerinin açık bir anlatımını içeren bu mektubumu kitabımda yayımlamıştım.

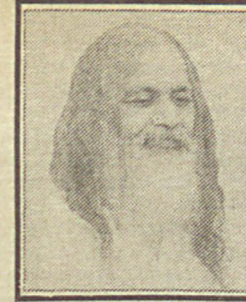
Sanat hayatı boyunca 4-6 bin resim yaptığı sanılan Ayvazovski'nin şaheserleri, Petersburg Kışık Sarayı, Ruski Muzei (Leningrad), Feodosia Resim Galerisi, Tretyakov Galerisi (Moskova), Ermenistan SSCB Devlet Müzesi, Stavropol Müzesi, Vatikan Müzesi, Lizbon'daki Gülbenkian Müzesi gibi yerlerde bulunmaktadır.

Doğum yeri olan Feodosia'da bir sanat okulu açmış olan Ayvazovski, o bölgede ilk arkeolojik kazıları başlatmış ve bir tarih müzesi yaptırmıştı. Oradaki halk için 1886'da yaptırdığı çeşmeler günümüzde de kullanılmaktadır. Şimdi Feodosia'da, sanatçının adını taşıyan mükemmel bir müze ve galerinin varlığı bilinmekten başka, bu kent halkı tarafından bir kadirşinaslık ifadesi olarak bir de heykeli dikilmiştir.

Sanatçının Türkiye ve İstanbul'a ilişkin eserleri geçmişten günümüze uzanan değerli bir kültür mirasıdır. □

Ayvazovski'nin 1868 yılında, Kafkasya yolculuğuna çıkmadan kısa bir süre önce tamamladığı “Denizde Fırtına” adlı yapıtı.

MAHARİŞHİ MAHESH YOGİ

KONFERANSLARIN DÜZENLEDİĞİ
TRANSANDANTAL MEDITASYON
MERKEZLERİ

İSTANBUL
HER PAZAR SAAT 14.00
HER ÇARŞAMBA SAAT 14.00
HER ÇARŞAMBA SAAT 19.00

Maharishi Birleşik Alan Teknolojisi Derneği
Şair Nedim Cad. No: 73/8 Ceylan Apt. Beşiktaş İstanbul
Tel: 158 69 43

İZMİR

HER PAZAR SAAT 12.00
HER ÇARŞAMBA SAAT 14.00
HER ÇARŞAMBA SAAT 18.30

Maharishi Birleşik Alan Teknolojisi Derneği, İzmir Şubesi
Şair Eşref Blv. No: 58, Park Apt. D. 3, Alsancak İzmir
Tel: 22 46 51

ANKARA

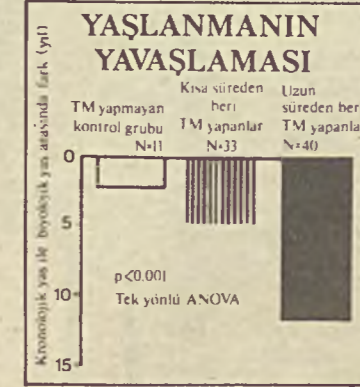
HER PAZAR SAAT 12.00
HER ÇARŞAMBA SAAT 14.00
HER ÇARŞAMBA SAAT 19.00

Yaratıcı Zekâ Bilim ve Kültür Derneği
Nergis Sok. 4/3 Çankaya - Ankara
Tel: 127 67 26

Her geçen yıl, artan streslerle daha da yıpranmak yerine
Gençleşmek istermisiniz?

Yapılan bilimsel araştırmalar,
T.M. tekniğinin uygulanmasıyla
zihnin ve bedenini tazelenildiğini
ortaya koymaktadır.

T.M. tekniğini 5 yıldan daha
uzun süre uygulayanlarda, kişinin
biyolojik yaşı 12-15 yıl
gençleşmektedir.

Sizde;
T.M.'le streslerden arının,
fizyolojik yönden
giderek gençleşin...

Kaynak: R.K.Wallace, M.C.Dilbeck, E.Jacobe ve B.Harrington "Transandantal Meditasyon ve T.M. Sıhhi programının yaşlanma üzerine etkileri" International Journal of Neuroscience 16 (1982) 53-58

Sağlık, mutluluk, dinamizm ve başarı için

“Transandantal Meditasyon”

Sizi; Girişin serbest ve ücretsiz olduğu, tanıtma konferanslarımızdan birine katılmaya davet ediyoruz

Çünkü “T.M. çağdaşlığın gereği, kendiniz için...”

AMANS CLASS

